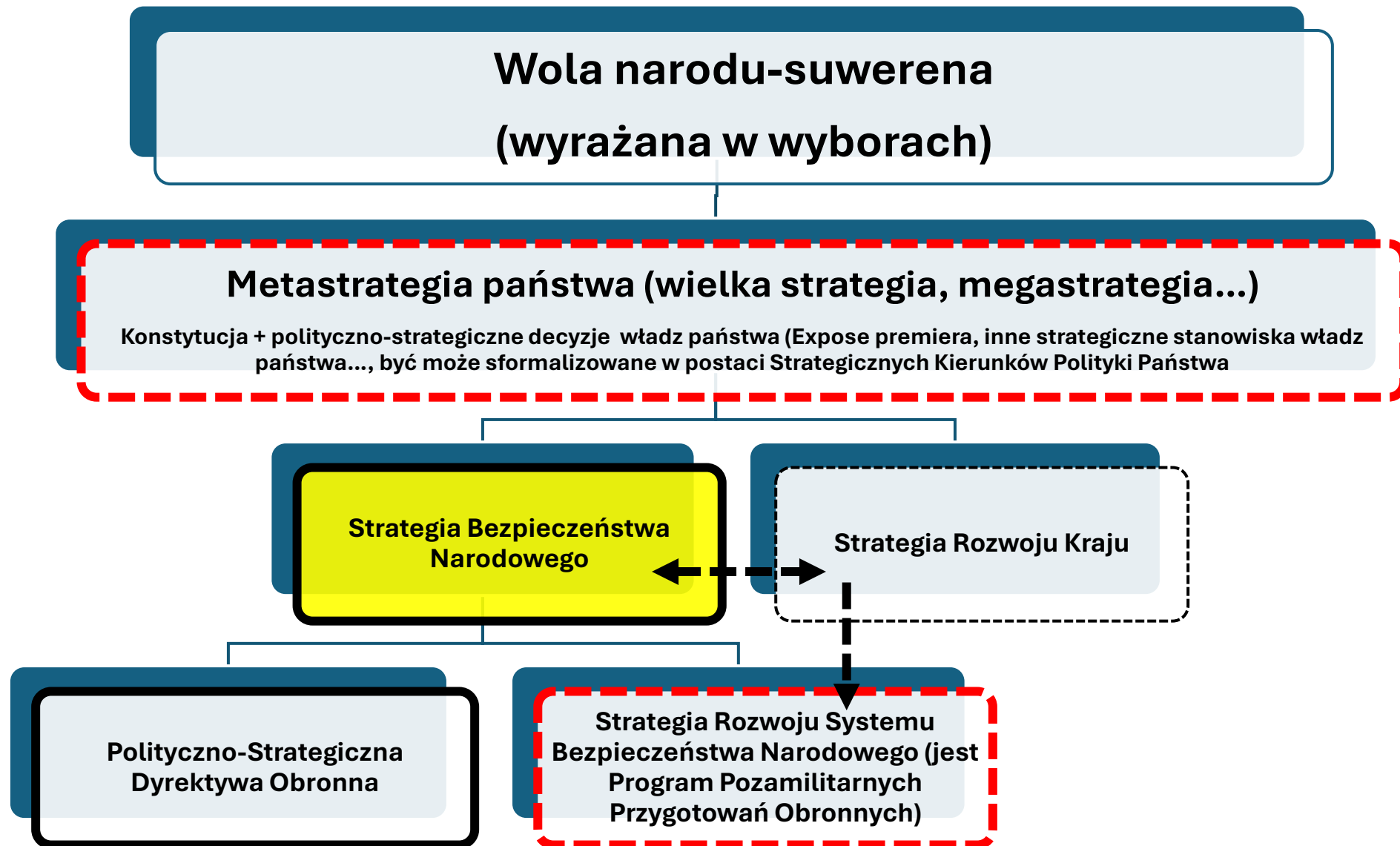

Stanisław Koziej

**STRATEGICZNE
PROBLEMY
BEZPIECZEŃSTWA
POLSKI**

PROJEKTOWANIE STRATEGII BEZPIECZEŃSTWA

Miejsce Strategii bezpieczeństwa Narodowego na „strategicznej mapie” państwa

Definicja strategii bezpieczeństwa

Strategia bezpieczeństwa to

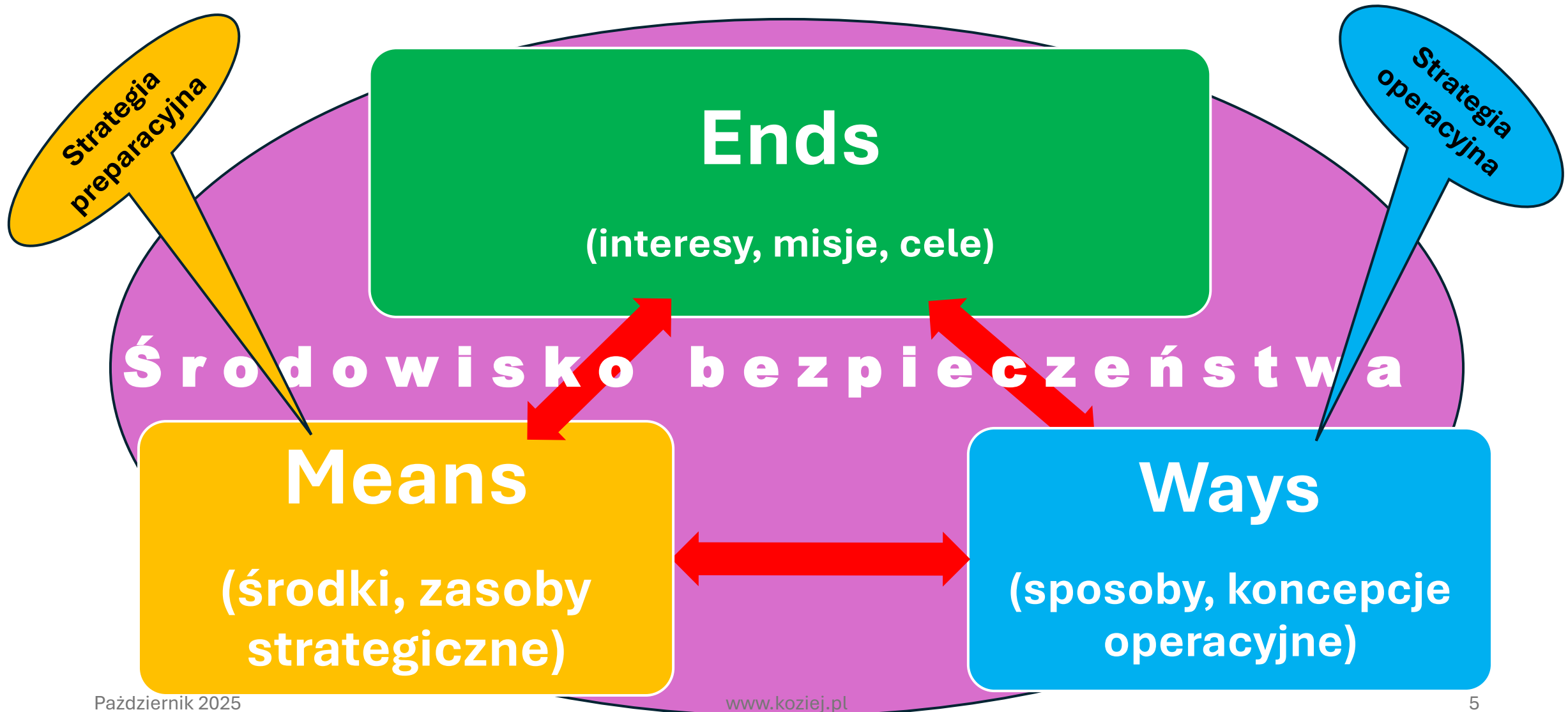
teoria (nauka) i

praktyka (sztuka)

kierowania sprawami bezpieczeństwa danego podmiotu przez **najwyższego (naczelnego) decydenta (indywidualnego lub zbiorowego), w tym zwłaszcza ustalania **interesów (misji) i celów** oraz **sposobów** (koncepcji) ich osiągnięcia w perspektywicznym **środowisku (warunkach)** bezpieczeństwa i adekwatnego do nich przygotowania potrzebnych do tego **zasobów** (**systemu bezpieczeństwa**)**

Strategia jako interaktywny zbiór **celów** podmiotu, **sposobów** i **środków** w konkretnym **środowisku**

Treść projektowania strategii

(w ramach SPBN)

Diagnoza strategiczna państwa jako podmiotu bezpieczeństwa (jego potencjału i ambicji) dla zidentyfikowania jego interesów i celów strategicznych	ENDS (interesy, cele)
Analiza i prognoza strategiczna warunków (środowiska) bezpieczeństwa dla projektowania optymalnych sposobów (koncepcji operacyjnej) realizacji interesów i osiągania celów strategicznych w prognozowanych warunkach	WAYS (sposoby działania, koncepcja operacyjna)
Analiza strategiczna wymagań wynikających z koncepcji operacyjnej wobec potrzebnych zasobów (sił i środków) zorganizowanych w system bezpieczeństwa dla projektowania priorytetów jego przygotowania (transformacji) do realizacji zadań strategii operacyjnej	MEANS (zasoby, system bezpieczeństwa, koncepcja preparacyjna)

Cykl projektowania strategii

Seneka: Żeglarzu pamiętaj, że jeśli nie wiesz, do którego portu zmierzasz, wiatry pomyślne nigdy nie będą ci wiały

- 1. DIAGNOZA PODMIOTU BEZPIECZEŃSTWA DLA IDENTYFIKACJI JEGO INTERESÓW I CELÓW STRATEGICZNYCH** (**kim jestem, czego chcę:** *do którego portu chcę płynąć?*)
- 2. OCENA WARUNKÓW (ŚRODOWISKA) BEZPIECZEŃSTWA** (**co mi przeszkadza, a co pomaga w osiągnięciu interesów i celów strategicznych:** *które wiatry są mi przeciwne, a które pomyślne?*)
- 3. SFORMUŁOWANIE KONCEPCJI STRATEGII OPERACYJNEJ** (**określenie koncepcji mojego działania:** *jak płynąć, aby wykorzystać maksymalnie wiatry pomyślne, a minimalizować przeciwnie?*)
- 4. SFORMUŁOWANIE KONCEPCJI STRATEGII PREPARACYJNEJ** (**nakreślenie strategicznych priorytetów programu przygotowania sił i środków potrzebnych do realizacji strategii operacyjnej:** *jaki okręt i załoga są potrzebne do wykonania takiego rejsu w takich warunkach i jak je do tego przygotować?*)

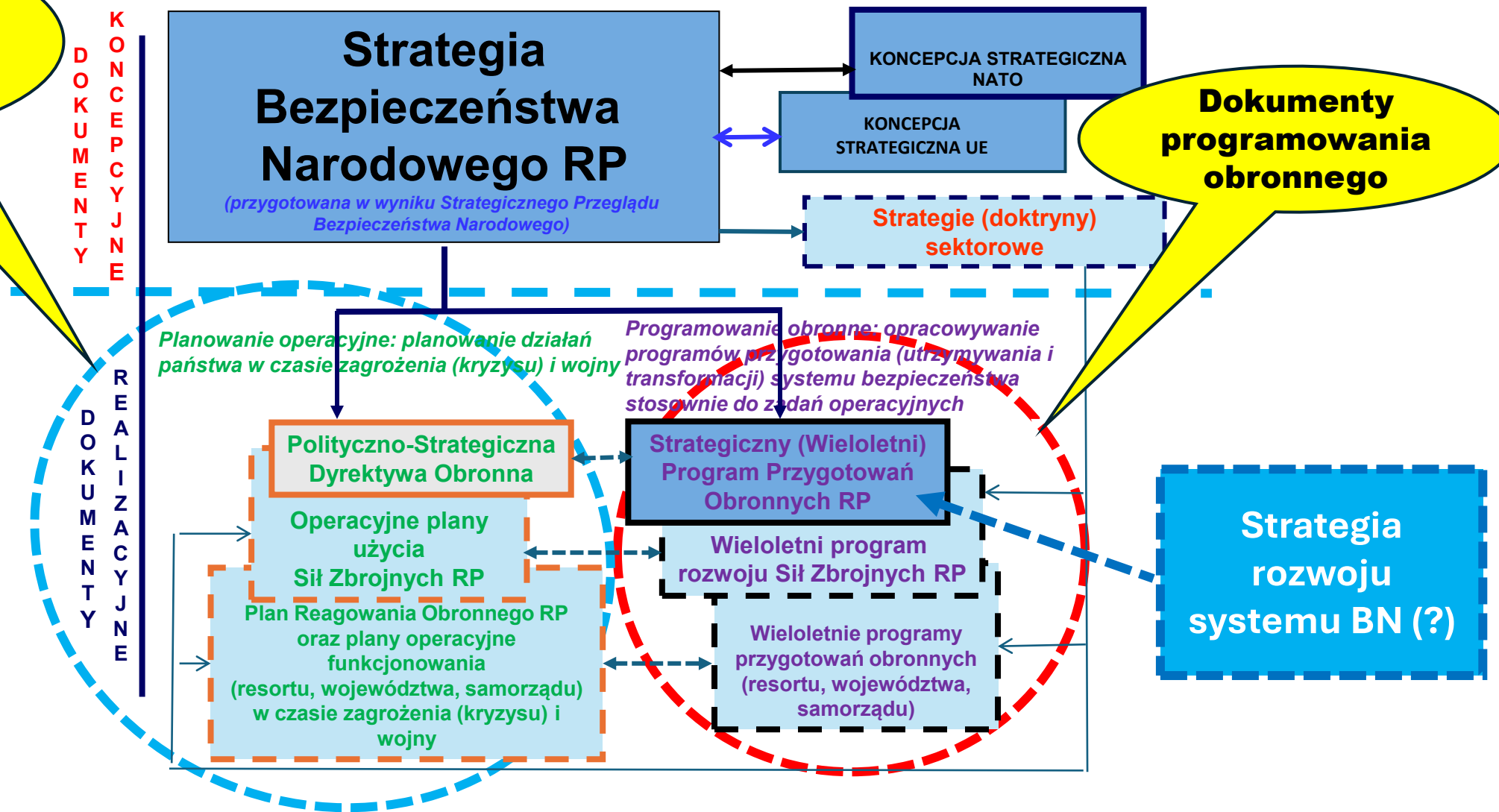
Pełny cykl strategiczny

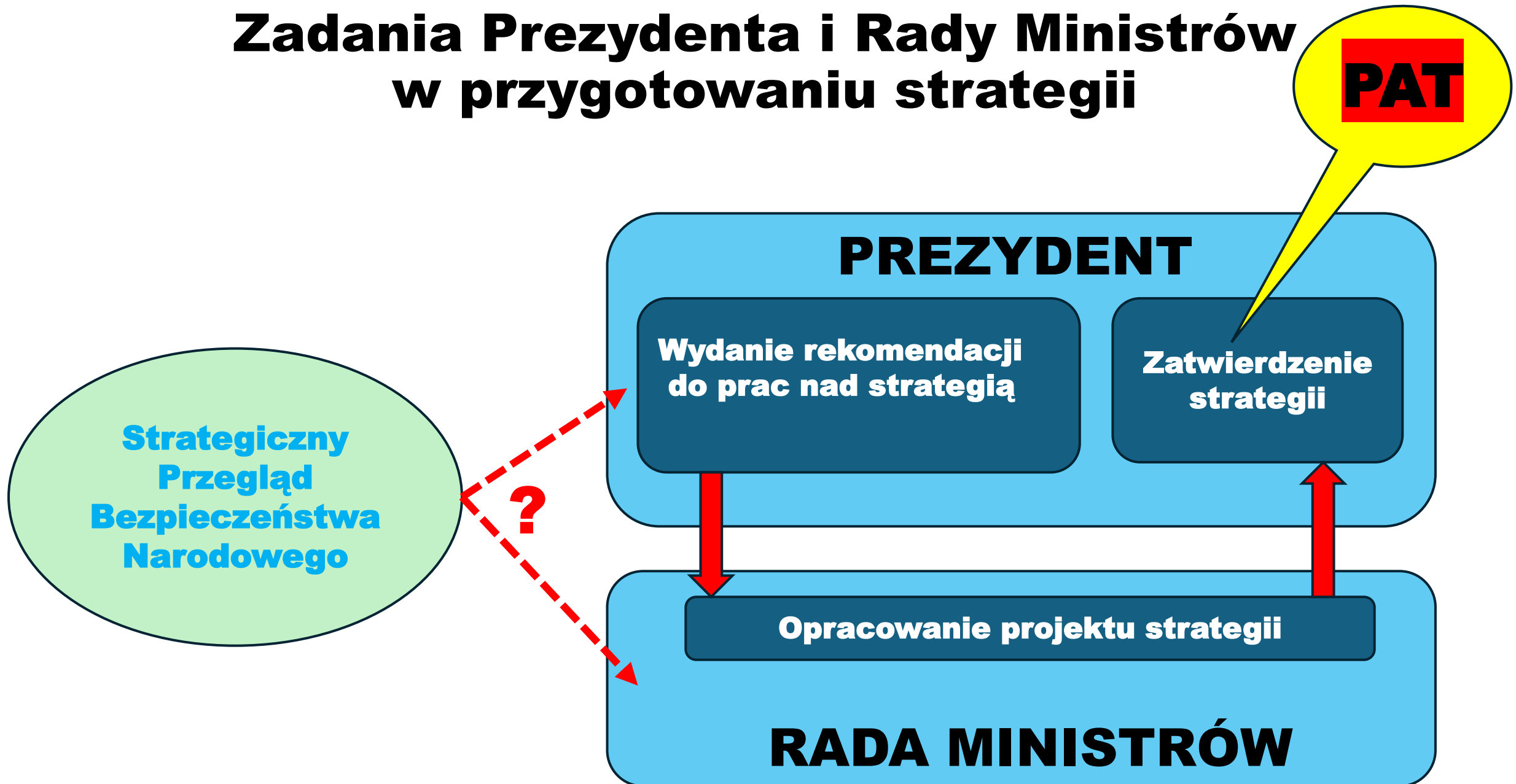
DOKUMENTY WYKONAWCZE DO STRATEGII: operacyjne i preparacyjne

Dokumenty planowania operacyjnego

Dokumenty programowania obronnego

Zadania Prezydenta i Rady Ministrów w przygotowaniu strategii

Słabości polskiej praktyki strategicznej

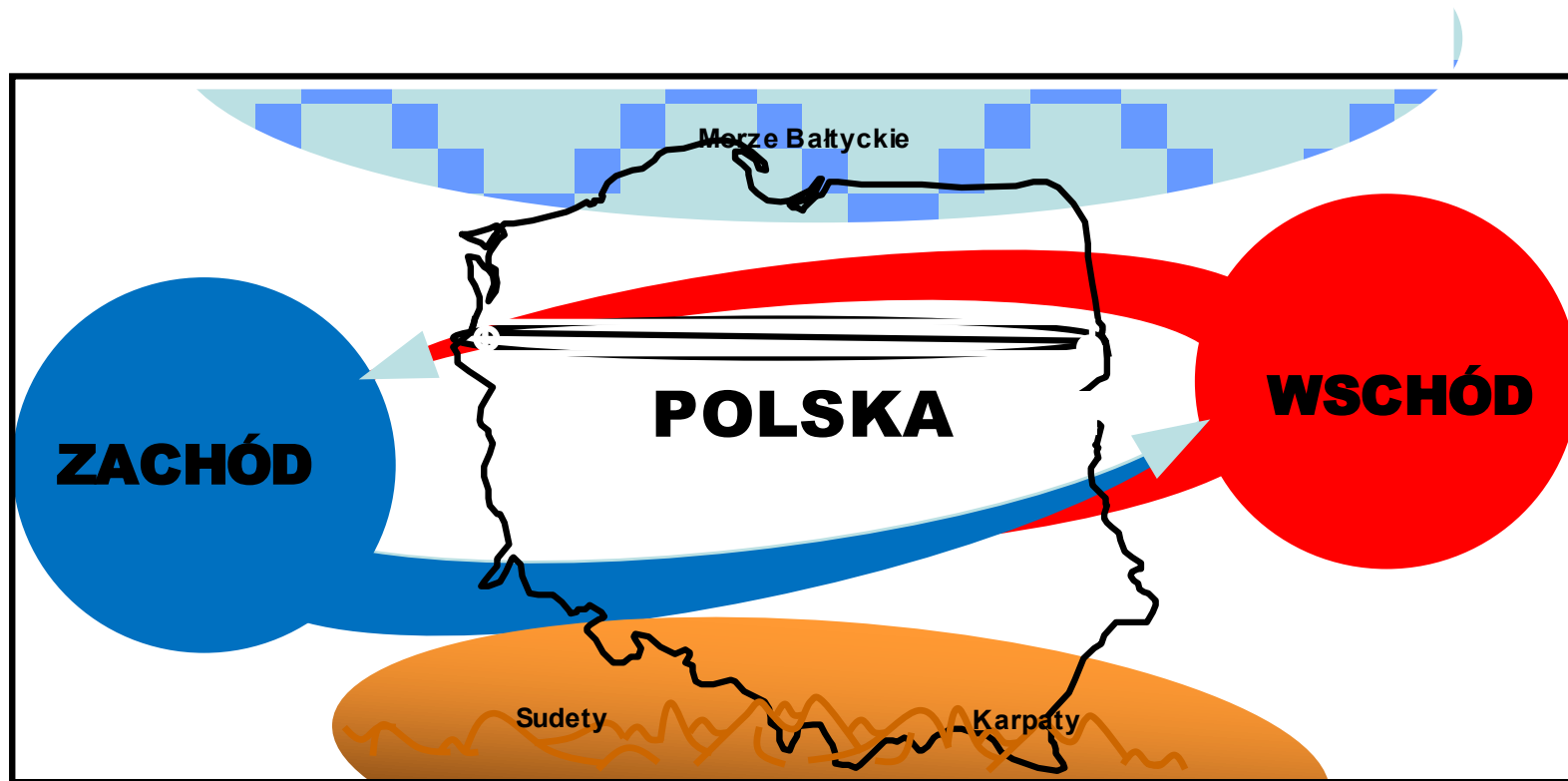
- **Zmarginalizowanie roli strategii w kierowaniu bezpieczeństwem narodowym**
- **Zubożenie treści strategii przez pominięcie zupełne kwestii strategii operacyjnej (**WAYS**) i ograniczenie się tylko do problemów strategii preparacyjnej(**MEANS**)**
- **W rezultacie Strategia z 2020 r. a także projekt Strategii z 2025 r. nie zawierają koncepcji strategii operacyjnej (są tylko jej elementy)**

Konkluzja

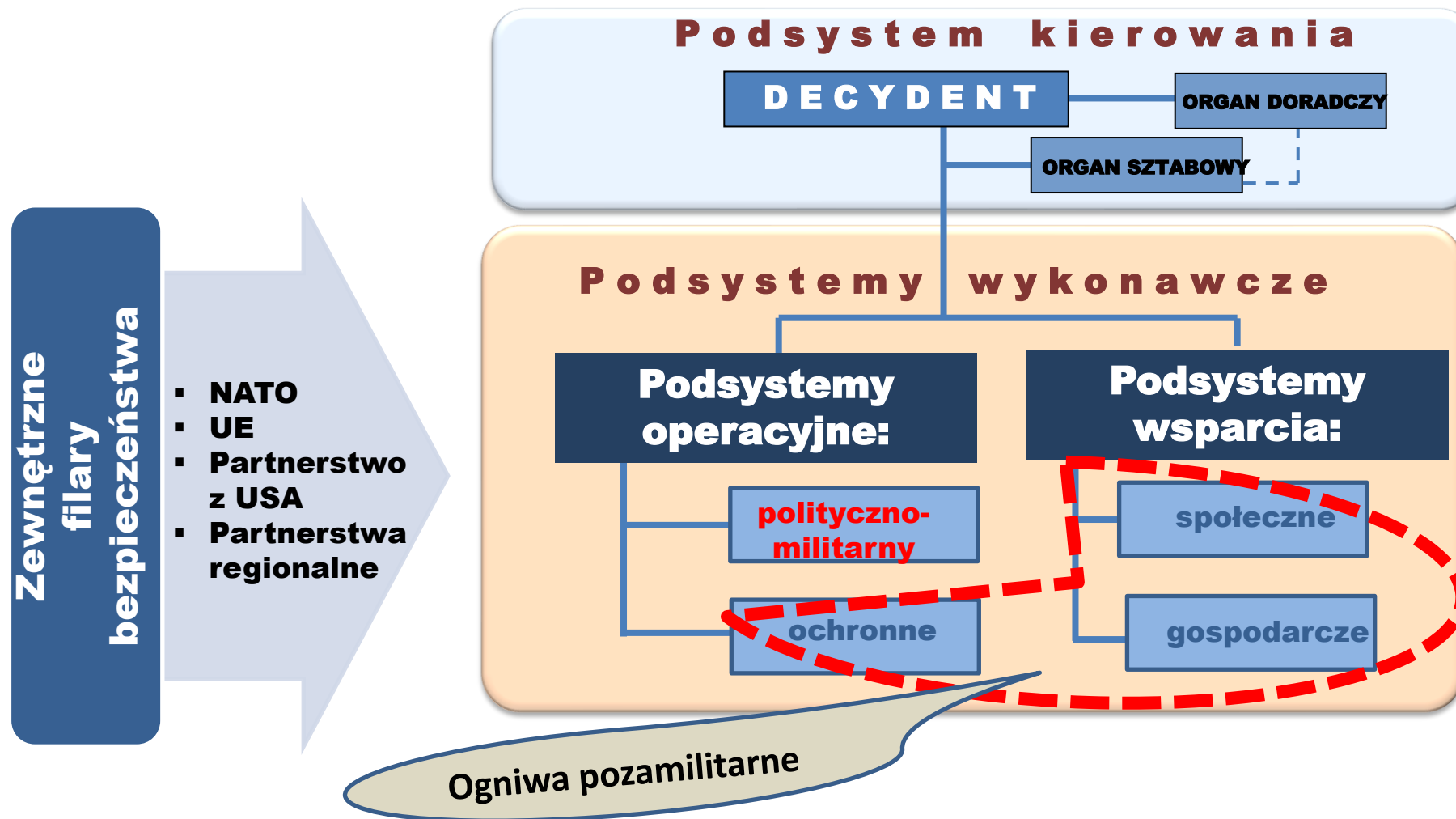
- **Konieczny jest powrót do całościowego i ponadpartyjnego **podejścia do strategii**, jej **roli** w kierowaniu bezpieczeństwem oraz pełnego **cyklu** jej projektowania (w ramach SPBN), wdrażania, realizowania, weryfikowania i (ewentualnego) nowelizowania**
- **Jest to warunkiem, by **następne polskie strategie** nie będą już strategiami „zubożonymi”, uproszczonymi, jednowymiarowymi, jak strategia z 2020 r. i niestety z 2025 r.**

POLSKA JAKO STRATEGICZNY PODMIOT BEZPIECZEŃSYWA

Geostrategiczne położenie Polski

ZASOBY STRATEGICZNE PAŃSTWA: System bezpieczeństwa narodowego

METODY DEFINIOWANIA INTERESÓW NARODOWYCH

Można wyróżnić trzy generalne metody identyfikacji interesów narodowych w dziedzinie bezpieczeństwa:

a) metodę agregacyjną, czyli syntezę konieczności, ambicji i możliwości wynikających z diagnozy państwa jako strategicznego podmiotu bezpieczeństwa,

b) metodę dezagregacyjną, czyli analizę z punktu widzenia bezpieczeństwa najbardziej generalnych interesów narodu (państwa) ujętych w Konstytucji (tzw. interesów konstytucyjnych),

c) metodę integracyjną – czyli integrację wniosków z obydwu metod.

OKREŚLANIE INTERESÓW NARODOWYCH W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA

Analiza KONSTYTUCJI

art.. 5. Rzeczpospolita Polska:

- strzeże **niepodległości i nienaruszalności** swojego terytorium
- zapewnia **wolności i prawa człowieka** oraz **bezpieczeństwo obywateli**,
- strzeże **dziedzictwa narodowego**
- oraz zapewnia **ochronę środowiska**, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Konstytucyjne
interesy
bezpieczeństwa

Integracja wniosków konstytucyjnych i strategicznych

Zintegrowane
*(konstytucyjno-
strategiczne)*
interesy
bezpieczeństwa
narodowego RP

Strategiczna diagnoza państwa

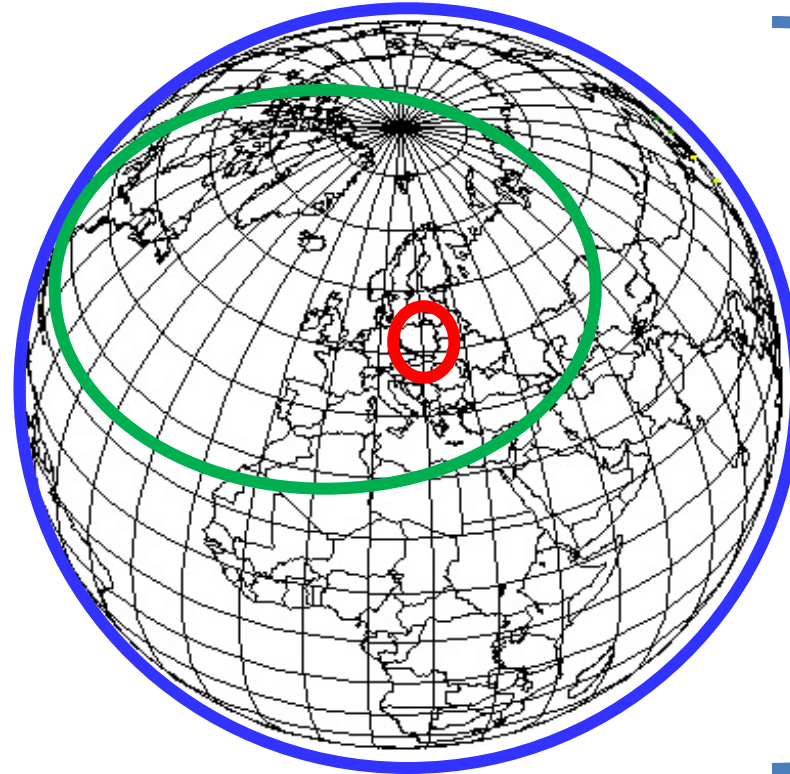
- Tożsamość narodowa
- Miejsce Polski w systemie międzynarodowym
- Potencjał strategiczny (system bezpieczeństwa narodowego)
- Ambicje polityczno-strategiczne

Strategiczne
interesy
bezpieczeństwa

STRATEGICZNE ŚRODOWISKO (WARUNKI) BEZPIECZEŃSTWA POLSKI

Środowisko bezpieczeństwa Polski

- **Globalne**
- **Euroatlantyckie**
- **Krajowe**

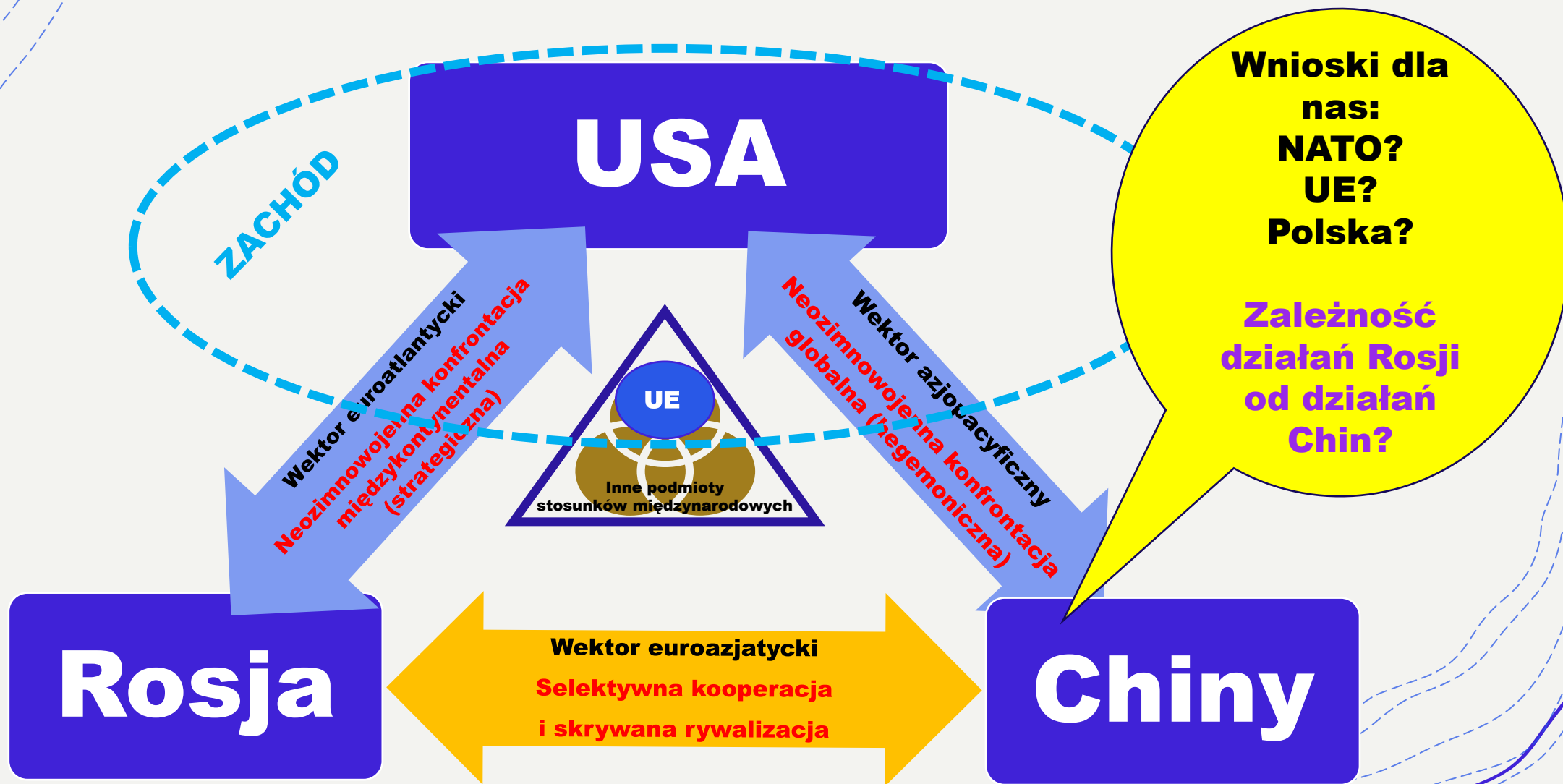

UWAGA!

**Konkluzje z oceny
środowiska muszą
odnosić się do
warunków
(zagrożenia,
wyzwania, ryzyka,
szanse) i scenariuszy
bezpieczeństwa
Polski**

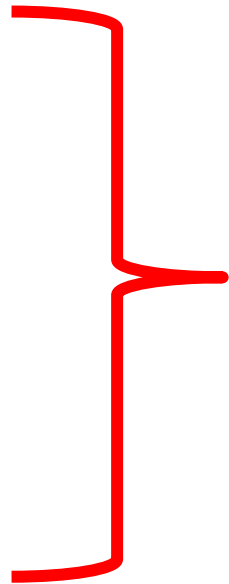
19

GŁÓWNE PODMIOTY I WEKTORY GLOBALNEJ RYWALIZACJI WIELKOMOCARSTWOWEJ

Bliski Wschód

- **Gaza?**
- **Iran?**
- **Syria?**

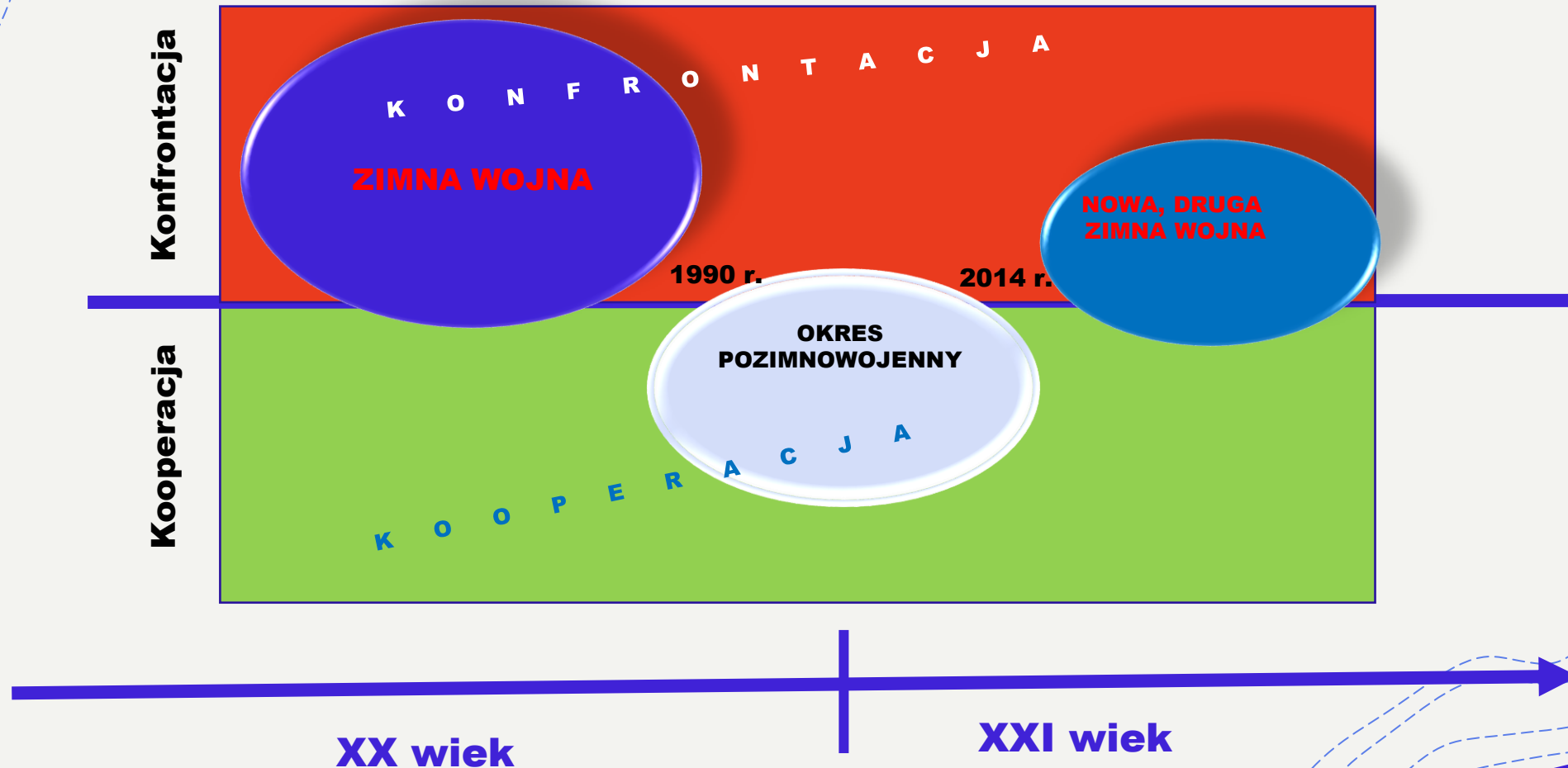

Co to znaczy dla nas?

**Odciągnięcie uwagi
USA od Europy, w tym
od wojny Rosja-
Ukraina:
większe ryzyka
zagrożeń rosyjskich,
wyzwania dla filaru
europejskiego...**

Rosja – Zachód

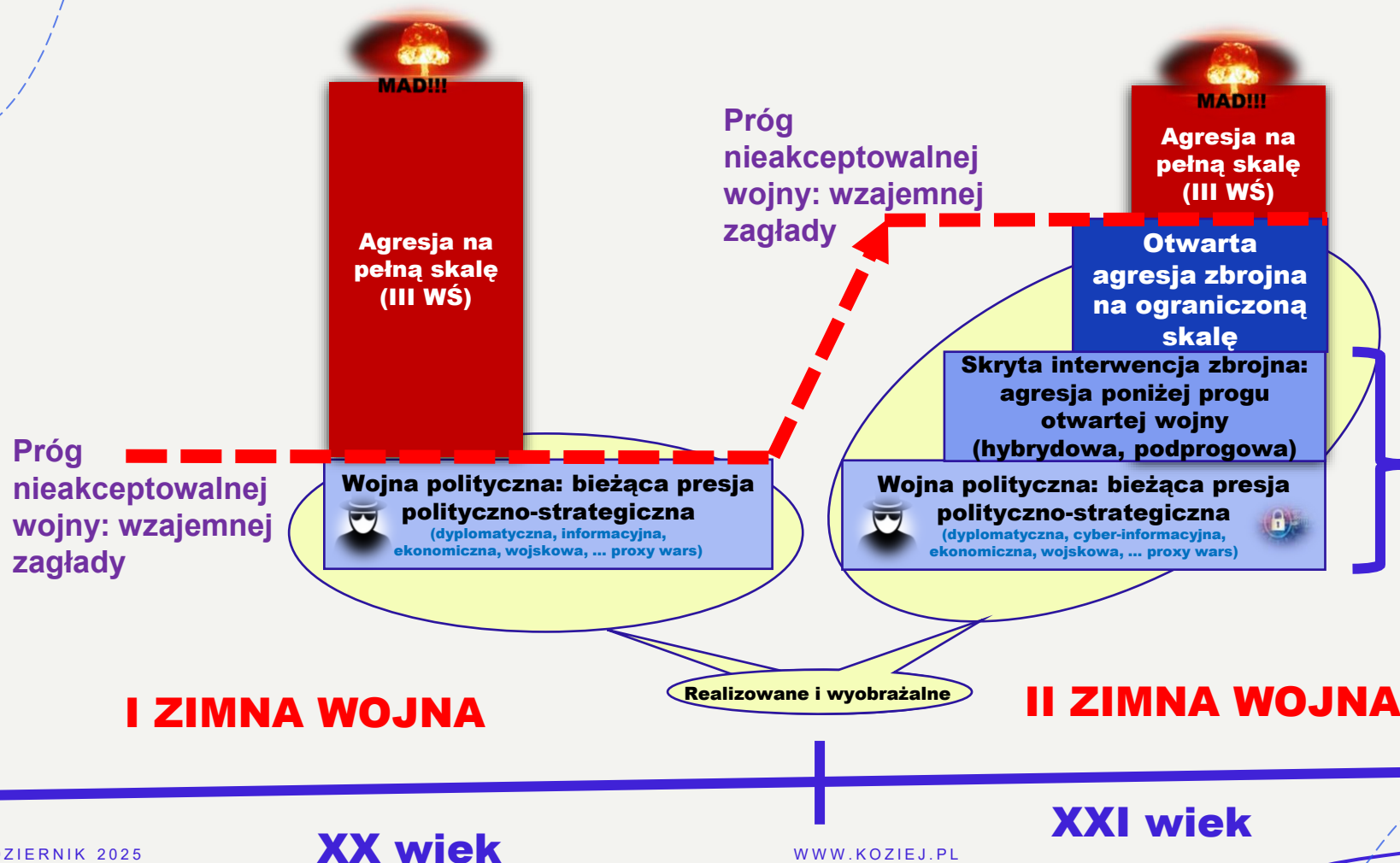
**Od zimnej wojny, przez okres pozimnowojenny do ...
nowej (II, hybrydowej) zimnej wojny**

Porównanie I zimnej wojny XX wieku z II, hybrydową zimną wojną XXI wieku: poziomy/stopnie eskalacji

Zimna wojna jako praktyczne zjawisko w stosunkach międzynarodowych, w tym stosunkach bezpieczeństwa i jednocześnie jako kategoria teorii tychże stosunków, pojawiła się w erze nuklearnej, a jej istotą jest konfrontacja polityczna między dwoma stronami, które w razie bezpośredniej wojny „gorącej” mogłyby z gwarantowaną pewnością wzajemnie się zniszczyć i dlatego w tej konfrontacji nie przekraczają jej progu.

- *Operacje hybrydowe*
- *Operacje w „szarej strefie”*
- *Operacje „pod fałszywą flagą”*

Scenariusze rosyjskich zagrożeń

- Przyszłe zagrożenia Europy **zależą głównie od wyników wojny Ukrainie**. Scenariusze:
 - **Zwycięstwo Rosji** i gwałtowne narastanie zagrożeń militarnych (**czarny** scenariusz):
 - Rosja od Bałtyku do Karpat, plus część potencjału Ukrainy, Przesmyk Suwalski, doktryna **deeskalacji nuklearnej** TBJ
 - **Powstrzymanie Rosji** i względne zwycięstwo Ukrainy, w tym **Ukraina w NATO** – mniejsze prawdopodobieństwo i **oddalenie się w czasie** rosyjskich zagrożeń dla państw NATO (**różowy** scenariusz)
 - **Permanentna wojna** z falującymi nasileniami i ciągła **presja hybrydowa** oraz **ryzyko eskalacji** (**szary** scenariusz)

Poziomy zagrożenie bezpieczeństwa Polski w warunkach II, hybrydowej zimnej wojny

- I poziom: bieżąca **presja polityczno-strategiczna** (wojna polityczna w ramach II zimnej wojny Zachodu z Rosją) – **trwa co najmniej od 2014 roku**
- II poziom: **agresja hybrydowa** (podprogowa, w szarej strefie, skryta, zakamufLOWANA interwencja zbrojna i niezbrojna) – **trwa od 2022 roku i nasila się**
- III poziom: **ograniczona agresja zbrojna** (pod parasolem szantażu taktyczną bronią atomową, najbardziej zagrożony region: pomost Białoruś – Królewiec, obszar Przesmyku Suwalskiego) – **prawdopodobna w razie zwycięstwa Rosji w Ukrainie**
[SCENARIUSZ BAZOWY dla Polski]
- IV poziom: **wojna na pełną skalę (totalna)** między Rosją a NATO – **mało prawdopodobna**

Ryzyka krajowe

- **Spółeczna podatność na manipulacje (rosyjska dezinformacja)**
- **Skłonność do podziałów wewnętrznych**
- **Brak strategicznego (długodystansowego) podejścia elit politycznych do kierowania państwem (dominacja perspektywy kadencyjnej)**
- **Luka technologiczna, uzależnienie od jednego dostawcy broni (USA)**
- **Problemy demograficzne**

**Uwaga: brak jej w obecnej
Strategii Bezpieczeństwa
Narodowego**

STRATEGIA OPERACYJNA (zadania strategiczne systemu bezpieczeństwa)

Polityczno-strategiczne kształtowanie zewnętrznych filarów bezpieczeństwa

Europa i Polska w dylemacie bezpieczeństwa w obliczu zagrożeń rosyjskich oraz wyzwań i ryzyk transatlantyckich – opcje działania:

a) Ratowanie NATO w jego podstawowej funkcji – opcja podstawowa

b) Militaryzacja UE – opcja ewentualnościowa

c) Nowy traktat bezpieczeństwa – opcja ostateczna

RODZAJE DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH

1. Pogotowie (czujność, ubezpieczenie) strategiczne

- a) Współpraca sojusznicza i partnerstwa (**odstraszanie sojusznicze!**)
- b) Wywiad i kontrwywiad (**przeciwzaskoczenie!**)
- c) Przygotowania obronne (doskonalenie i **sygnalizacja** własnych zdolności i gotowości do adekwatnego [**uprzedzającego?**] reagowania)

2. Reagowanie kryzysowe i obrona przeciwhybrydowa

- a) Międzynarodowe (dyplomacja, sankcje, udział w misjach i operacjach, wsparcie partnerów w kryzysie, manewry sojusznicze...)
- b) Odparcie agresji podprogowej – samodzielne lub sojusznicze (**problem sytuacji trudnokonsensusowych, dylematy „bliskoprogowych” operacji zbrojnych**)
- c) Odporność strategiczna państwa (informacyjna/kognitywna, żywotność)

3. Obrona (działania wojenne)

- a) Odparcie agresji ograniczonej – na własny kraj lub sojusznika (**z ryzykiem opóźnionej reakcji całego sojuszu i/lub „pata” w następstwie szantażu TBJ – doktryna deeskalacji nuklearnej**)
- b) Obrona przed agresją na pełną skalę – obrona sojusznicza od początku

Dylematy strategii sojuszniczej

- Doktryna polityczna: **obrona „każdego cala”** terytorium NATO; doktryna strategiczna **obrona uprzedzająca?**
- Monitorowanie kryzysu i wykrycie narastającego zagrożenia (**działania przeciwwzaskoczeniowe**) wywiad, rozpoznanie: działania narodowe, oceny sojusznicze
- Wzmożenie odstraszania (powstrzymywania, mitygowania): **operacja kontr-kryzysowa sił szybkiego reagowania**; podwyższenie gotowości sił narodowych wydzielonych do dyspozycji NATO; reakcja **mini-koalicji wewnątrz NATO (?)**; uaktualnienie planów operacyjnych...
- Logistyka strategiczna i manewr strategiczny głównych sił wzmocnienia i kontrofensywa
- **Próg wojny nuklearnej???**

Dylematy narodowej kampanii obronnej

- **Problem zaskoczenia i znaczenie przeciwzaskoczenia**
- **Agresja terytorialna i ... aterytorialna?**
- **Czas obrony samodzielnej – zależny od skali zaskoczenia i metody obrony**
- **Przestrzeń: obrona głęboka – obrona frontalna – obrona przestrzenna. Rola „Tarczy Wschód”**
- **Państwo podziemne - zbrojny ruch oporu:**
 - **powszechny (WOT?) czy profesjonalny (Wspec?)**

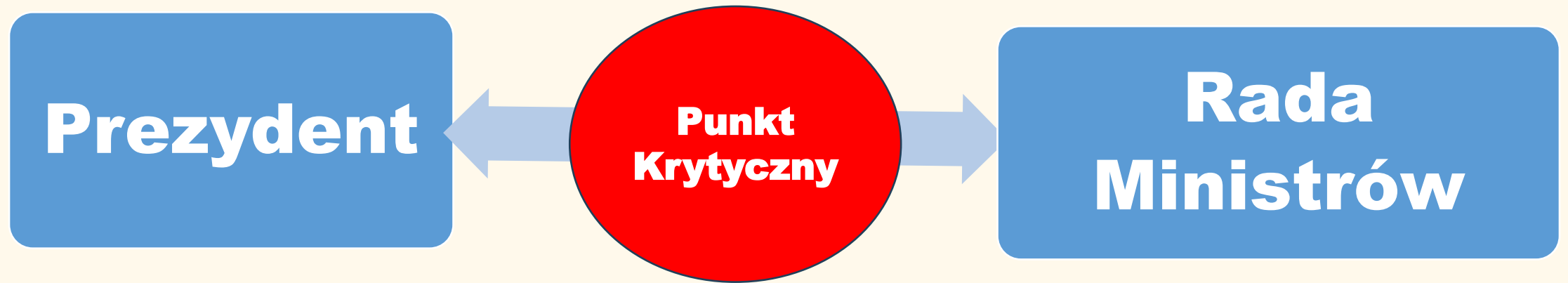
STRATEGIA PREPARACYJNA

(zadania w zakresie przygotowania systemu bezpieczeństwa narodowego)

STRATEGICZNE PRIORYTETY PREPARACYJNE

- 1. Podsystem kierowania bezpieczeństwem narodowym – integracja oraz systemowa poprawa współdziałania Prezydent – Rada Ministrów.**
- 2. Podsystemy operacyjne, w tym militarny i innych służb mundurowych – przede wszystkim jakościowa transformacja (rozwój, modernizacja) adekwatnie do potrzeb strategicznych.**
- 3. Podsystemy wsparcia (cywilne: administracyjne, gospodarcze, społeczne) – odporność strategiczna: powszechność przygotowań, w tym edukacja dla bezpieczeństwa, OC oraz rozwój przemysłu obronnego.**

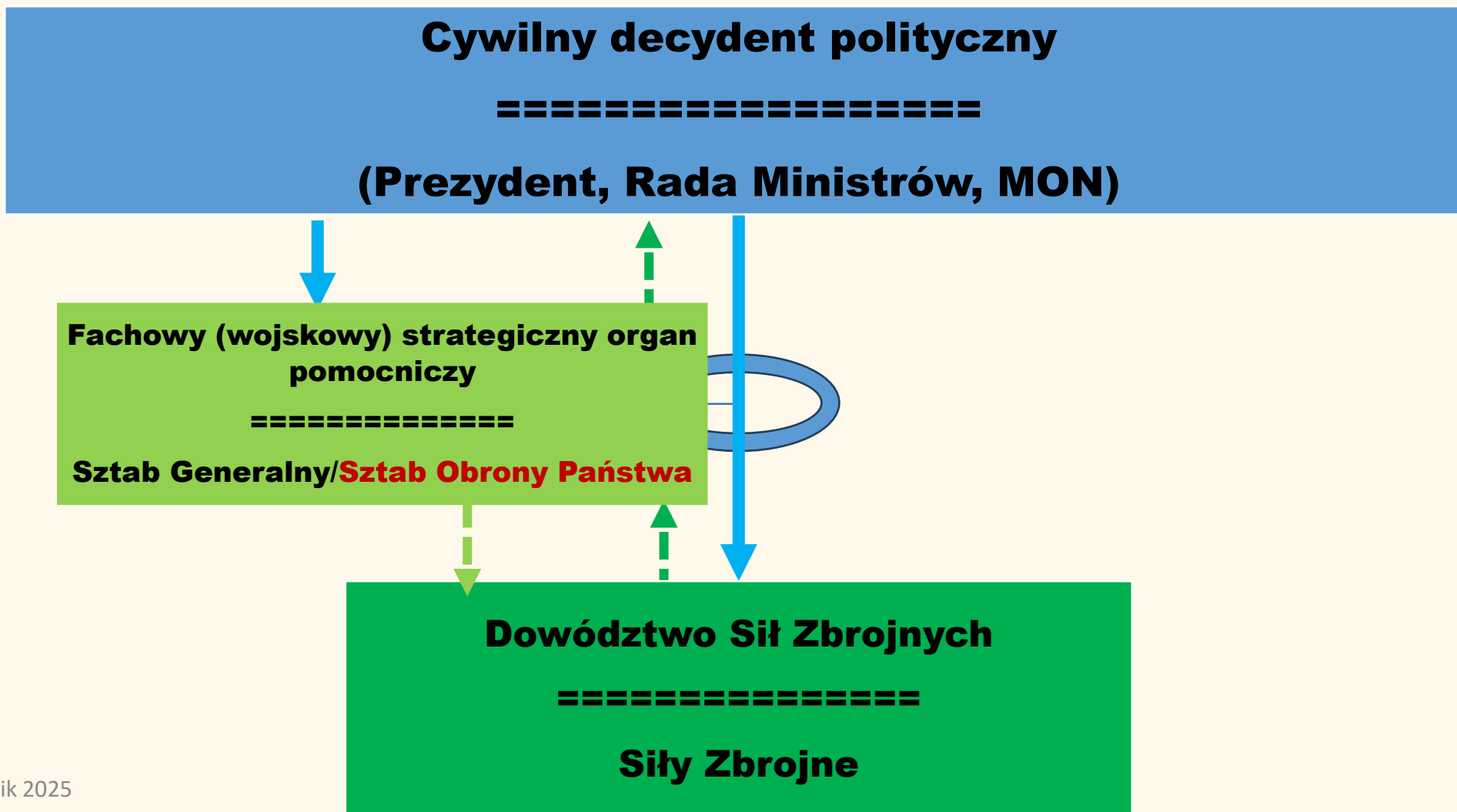
Kierowanie bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa

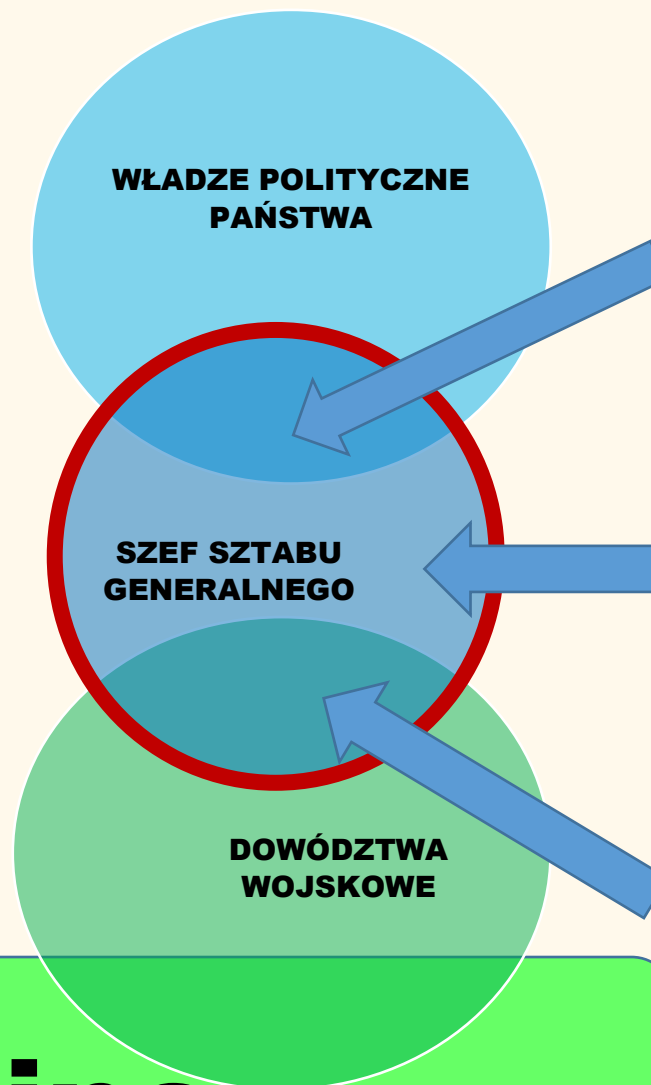
Warto uregulować:

- **Rada Gabinetowa** jako konstytucyjne forum współdziałania PRP-RM. Jej rola w czasie wojny.
- Rola **RBN** jako platformy politycznego konsensusu
- **Rada Ministrów na cz. W** (w ramach Rady Gabinetowej razem z PRP: jako **Wojenna Rada Gabinetowa/Gabinet Wojenny**)

Istota cywilnego zwierzchnictwa/kierowania Siłami Zbrojnymi przez władze państwa

**ROLA SZEFA SZTABU
GENERALNEGO (SZTABU
OBRONY) JAKO ZWORNIKA
SYSTEMU
DEMOKRATYCZNEGO,
CYWILNO-WOJSKOWEGO
KIEROWANIA SIŁAMI
ZBROJNYMI W CZASIE P I W**

Zadania szefa SG:

- **Doradza Ministrowi Obrony Narodowej (w czasie wojny – także Prezydentowi RP) w kierowaniu SZ**
- **Planuje obronę państwa przez siły zbrojne oraz programuje ich wieloletni rozwój**
- **Nadzoruje z ramienia MON (w czasie wojny – także PRP) realizację zadań przez dowództwa SZ**

Siły Zbrojne

Priorytety transformacji Sił Zbrojnych (1)

- **Kadrowe/osobowe - paradygmat jakościowy a nie ilościowy:**
 - **Jakość wojska – równa najlepszym armiom NATO (ważne we wspólnych operacjach), liczebność – na jaką nas stać po spełnieniu wymagań jakościowych;**
 - **Duża armia na czas W – tak (choć w ramach NATO nie jest to najważniejsze); duża armia w cz. P – niekoniecznie. Dlatego priorytet dla wojsk rezerwy!**

Priorytety transformacji Sił Zbrojnych (2)

- **Organizacyjne – wymagania szybkiego/uprzedzającego reagowania i długotrwałego działania w warunkach państwa frontowego II zimnej wojny:**
 - Transformacja SKiD, zwłaszcza na styku decydencji polityczni–Dowództwo SZ (**zapobiec woluntaryzmowi**)
 - Uzupełnić zawodowe wojska operacyjne do pełnych etatów – **gotowość do natychmiastowego działania!**
 - Stworzyć **formacje wojsk rezerwowych** (w tym na bazie części WOT)
 - **Utworzyć Korpus Ochrony i Obrony Pogranicza (wspólnie ze SG) – a nie tylko kontyngent w WOT**
 - Rozwijać perspektywiczne rodzaje wojsk: cyberobrony, satelitarne, dronowe

Priorytety transformacji Sił Zbrojnych (3)

- **Techniczne – sfera niekinetyczna i kinetyczna**
 - **Środki walki niekinetycznej/informacyjnej:**
środki przeciwwzaskoczeniowe
(wywiad/kontrwywiad, środki kosmiczne),
cyberbroń, środki WRE
 - **Środki rażenia i manewru:**
 - **obrona powietrzna**
(przeciwrakietowa, przeciwlotnicza,
przeciwdronowa);
 - **bezzałogowce/drony**, w tym **drony myśliwskie**
(powietrzne, morskie i lądowe);
 - **broń precyzyjna** (rakietowa i artyleryjska) **dalekiego zasięgu** (lądowa, powietrzna i morska)

Pozamilitarne podsystemy operacyjne

- Służby specjalne (AW, ABW, CBA, SWW, SKW) – **problem nadzoru**
- Policja, SOP – **unikać upolitycznienia**
- Straż Graniczna – **granice zewnętrzne UE (może na granicy wschodniej razem z nadgranicznymi formacjami WOT – Korpus Ochrony i Obrony Pogranicza?)**
- Straż Pożarna – główne **formacje OC na cz. W**

Gospodarcze i społeczne podsystemy wsparcia

- **Przemysł obronny** – unowocześnienie przez kooperację międzynarodową, istotne zwłaszcza w kontekście produkcji wysoce z informatyzowanych systemów walki i wsparcia
- **Zapasy strategiczne** – poziom krytyczny. Amunicja (precyzyjna!)
- **Systemy komunikacji** – infrastruktura krytyczna, bezpieczna łączność, cyber-
- **Edukacja** – powszechność przygotowań

SYNTEZA PRIORYTETÓW STRATEGICZNYCH RP

- **Strategiczne (długoterminowe) interesy państwa a nie doraźne (bieżące) cele polityczne partii rządzącej muszą być podstawą rozwoju potencjału bezpieczeństwa**
- **Konieczny jest aktywny udział w transformacji NATO i UE stosownie do wymagań II zimnej wojny w Europie, w tym w budowie adekwatnego odstraszania sojuszniczego (problem udziału w *nuclear sharing*) oraz wdrażania **doktryny obrony uprzedzającej****
- **Prymat jakości nad ilością oraz zdolności **przeciw-zaskoczeniowe, obrona powietrzna, broń precyzyjna dalekiego zasięgu, drony i przeciwdrony, wojska rezerwy** to najważniejsze priorytety transformacji (rozwoju) sił zbrojnych**

Zamiast zakończenia

A POZA TYM SĄDZĘ, ŻE CZAS NA... SZTUKĘ BEZPIECZEŃSTWA

...jak Katon Starszy kończący
wszystkie swoje wystąpienia w
Senacie rzymskim: „A ponadto
sądzę, że Kartagina musi być
zburzona!”

BEZPIECZEŃSTWO

międzynarodowe i narodowe (w tym obronność)

Sztuka bezpieczeństwa:

polityka i strategia bezpieczeństwa (w tym obronności),
zintegrowane (wielodomenowe, transsektorowe,
ponadresortowe) **operacje** bezpieczeństwa,
taktyka służb bezpieczeństwa

WOJSKOWOŚĆ

Sztuka wojenna:

strategia wojskowa,
sztuka operacyjna,
taktyka

Dziękuję😊

Pytania?

*zapraszam
też na:*

www.koziej.pl
[@skoziej](https://www.instagram.com/skoziej)